

***Praho, milá Praho, česká naše máti,
co na tě zhlédnu, musím zaplakati.
Praho, milá Praho, kněžno staroslavná,
kam se rozplynula sláva tvoje dávná?***

*Samo Bohdan Hroboň:
Květiny nadsálanské, 1842*

Samo Bohdan Hroboň
Bohuslava Rajská

TATTRANSKÉ LISTY

Výber z korešpondencie,
denníkov a poézie
(1842-1844)

Podtatranská knižnica
Poprad 2014

Samo Bohdan Hroboň
Bohuslava Rajská

TATRANSKÉ LISTY

Výber z korešpondencie, denníkov a poézie 1842-1844

Zostavila Ľuba Rusnáková. Edícia Tatranské listy. Zväzok 9. Vydala Podtatranská knižnica v Poprade roku 2014. Rozsah 152 s. Za vydanie zodpovedá Mgr. Anna Balejová, riaditeľka knižnice. Sadzba JADRO, www.lacna-tlac.sk. Náklad: 110 vý-
tlačkov.

ISBN 978-80-88692-21-8

Zoznam fotografií

Číselné odkazy v hranatých zátvorkách vedú k poradovým číslam Zoznamu použitých zdrojov na s. 133; v okrúhlych zátvorkách k súpisu Edmund Hleba o Samovi Bohdanovi Hroboňovi na s. 127

Reprodukcia na frontispice:

1. Bohuslava Rajská s Argandovou lampou. Maľoval [pravdepodobne] J. B. Kle-mens, 1840/1841. Olej na plátne 97,3 x 76,4; pozlátený rám 114 x 93 cm. Ne-signovaný. Obraz je majetkom Národného múzea v Prahe, inv. čís. H2-69 537. Reprodukcia Národní muzeum, Praha

„Zatiaľ čo vlastný námet obrazu, v ktorom je portrétna funkcia posunutá až k ob-lasti náučného žánru, je neskorým prejavom osvietenstva, jeho maliarske poňatie, budované na farbe a šerosvite, prekonáva svojím návratom k baroku suchý osvie-tenský klasicizmus a obsahuje už tendencie romantické. Obraz je vyjadrením viery v silu ľudského intelektu.“ ([42], s. 11-12). Obraz má svoj vlastný príbeh [41]-[43].

Fotografie prílohe:

2. „Sbohem, Tatro svatá...“ Foto: Robo Kočan, umelecký fotograf, Poprad. Repro-dukcia autor.

Incipit básne, ktorú Hroboň napísal pri odchode do Prahy a Halle v marci 1842 [05]. s- 9.

3. Budova ev. a v. fary v Liptovskej Sielnici. Reprodukcia podľa [21].

Rodný dom Sama Bohdana Hroboňa. Vystahovať sa odtiaľ musel po smrti brata Ľudovíta, ev. a v. kňaza v Sielnici, r. 1880. Budova fary prešla niekoľkými pre-stavbami, jednou ešte za jeho života; „Faru moju rodnú predstavujú a trebas len sčasti, pôsobí to srdcu môjmu neopísateľné muky, v ktorých nemám potešenia i v ustavičných prosbách k Bohu, no Boh mi ten dom vráti tak ako býval za dňov mladosti mojej.“ (Amerlingovi 10.6.1881). Hleba (10), s. 109. Obec bola zaplavená r. 1975. Zo starej Sielnice sa zachoval cintorín (s hrobmi Hroboňovcov - rodičia, Samo Bohdan Hroboň, brat Ľudovít s manželkou Emíliou (trojhrob) a ďalší brat František Liptaj), ďalej Sielnický borovicový háj (pravdepodobne Hroboňov háj Diel) a starý mlyn a píla (Podmeštrová) pri vstupe do Suchej doliny sielnickej, kadiaľ vedie cesta na Hroboňov Grúň

4. Domec Sama Bohdana v Liptovských Tatrách. Reprodukcia podľa [21].

Krátko po návrate z Prahy začal Hroboň tráviť celé letá na Grúni v Suchej doli-ne sielnickej, neďaleko sielnického salaša. Vychádzal hore po sviatku sv. Trojice a dolu sa vracal v jeseni, spolu s ovcami. Zimy trávil u rodičov, neskôr u brata na sielnickej fare. Na mieste, kde stávala Hroboňova koliba, osadili začiatkom 90. rokov študenti z Lipt. Hrádku, pod vedením svojho profesora, básnika Ivana Laučíka, drevenú pamätnú tabuľu

5. Mladý Samo Bohdan Hroboň. Maľoval Peter Bohúň okolo 1848. Reprodukcia podľa [21]
6. Bohuslava Rajská. Miniatura. Maľoval český maliar Josef Zumsande r. 1842. Reprodukcia podľa [21].

Možno predpokladať, že túto podobizeň darovala B. Rajsá S. B. Hroboňovi pri rozlúčke. Existuje niekoľko variant tohto obrazu, čo by zvädzalo k domnienke, že ide o niekoľko kópií. S najväčšou pravdepodobnosťou je to však jeden a ten istý obraz v procese rôznych reprodukcií rôznym spôsobom retušovaný. Podrobne sa problematike portrétov Rajskej venujú štúdie L. Sršňa [41-43].

7. Rukopis Bohuslavy Rajskej. Z listu Hroboňovi 1.4.1844. Reprodukcia Archív literatúry a umenia, Martin.
8. Rukopis S. B. Hroboňa. Z denníka 12.10.1844. Reprodukcia Archív literatúry a umenia, Martin
9. Václavské námestie. Zdroj: Ottovy Čechy - Díl III., Praha II. část Šubert, F. A., Borovský, F. A. – Praha : J. Otto, [okolo 1900], s. 505. Fol.; Foto: Miroslav Rozložník, Praha
10. Staňkov byt v Mac Nevenovskom paláci. Foto: Miroslav Rozložník, Praha
Staňkovci obývali 2. poschodie domu č. 719 (prvé poschodie obýval F. Palacký). Prístup z Václavského námestia do Vodičkovej ul. a odtiaľ do ul. Pasírskej (v súčasnosti Palackého). Fričovci bývali najskôr v byte oproti cez ulicu, neskôr sa presťahovali do blízkej Vodičkovej ulice.
11. Vodičkova ulica v pol. 19. st. Foto: Miroslav Rozložník, Praha
V pozadí veža Novomestskej radnice na Karlovom námestí. Zdroj: Ottovy Čechy - Díl III., Praha II. část Šubert, F. A., Borovský, F. A. – Praha : J. Otto, [okolo 1900], s. 505. Vo Vodičkovej ulici v dome U Zálužických čp. 698/32 si Bohuslava Rajsá prenajala byt. Vo dvoch miestnostiach mala školu, v jednej bývala. Byt si najala 16. októbra 1843. V r. 1844. tam zahájila vyučovanie. Zdroj: <http://www.arsci.cz/stahuj/Hellich-72-100-105.pdf>
12. MUDr. Václav Staněk so synom Abundom. Maľoval [pravdepodobne] J. B. Klemens apríl/máj 1839; olej na plátne 75 x 62,5 cm; nesignovaný; Památník národného písемnictví, Praha. Reprodukcia podľa ([42], s. 74)
13. Karolína Staňková, rod. Reisová, s dcérou Boženkou. Maľoval [pravdepodobne] J.B. Klemens apríl/máj 1839; olej na plátne 74,6 x 62,5 cm; nesignovaný; Památník národného písемnictví, Praha. Reprodukcia podľa ([42], s. 75).
14. Dr. Josef František Frič. Maľoval [pravdepodobne] J.B. Klemens. Nesignovaný; olej na plátne 74,5 x 62,5 cm; obraz je majetkom Slovenskej národnej galérie v Bratislave, inv. čís. O 2443. Súčasná reprodukcia podľa ([42], s. 7)
15. Johana Fričová, rod. Reisová, s dcérou Johankou. Maľoval [pravdepodobne] J.B. Klemens; datovaný 1841; nesignovaný; olej na plátne 75,5 x 62,5 cm, v pôvodnom ráme 91,5 x 78,5 cm. V súčasnosti je majetkom Národného múzea v Prahe, inv. čís. H2-197 747. Reprodukcia Národné muzeum, Praha

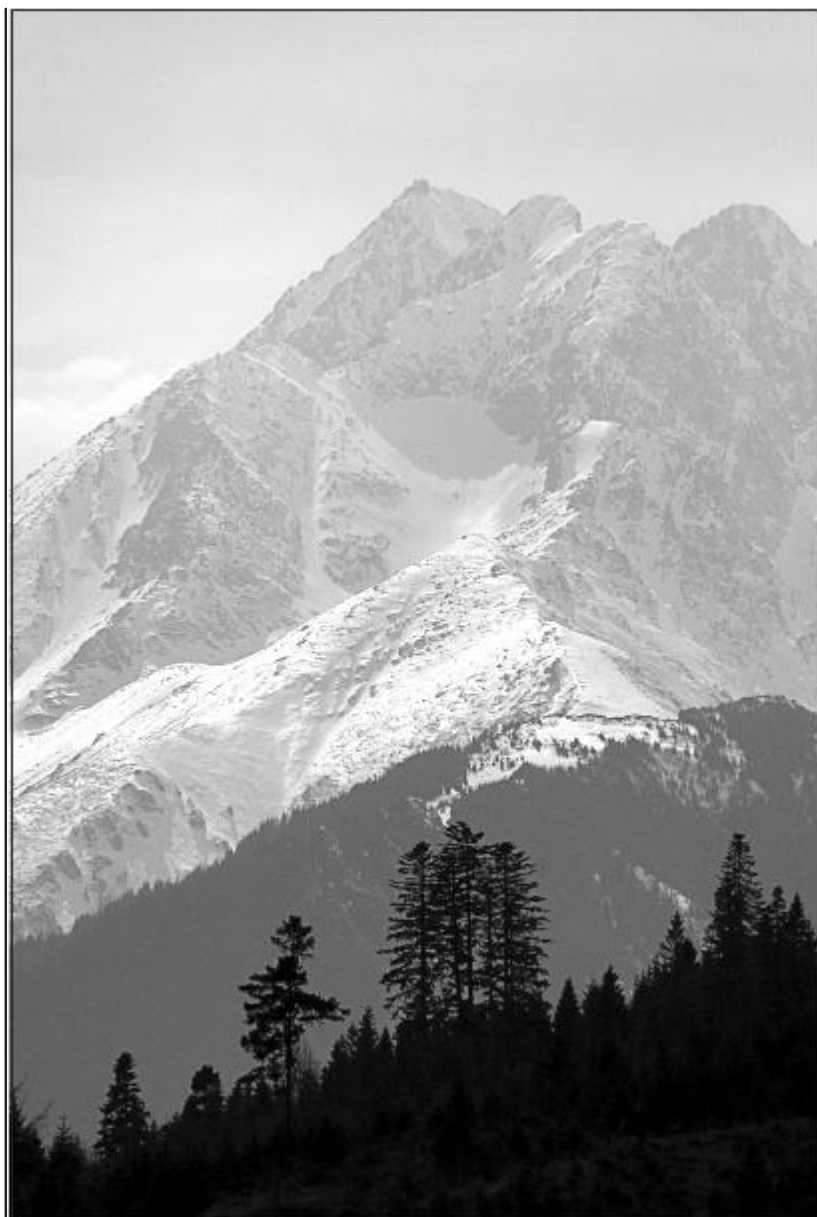
Portréty Bohuslavy Rajskej:

16. Jozef Božetech Klemens, 1840/1841.
Komentár k obr. č. 1
17. Josef Zumsande, 1842.
Komentár k obr. č. 6
18. Podobizeň neznámeho pôvodu. Reprodukcia podľa (Hleba (9).

Autor publikácie Lásky Sama Bohdana Hroboňa neuvádza pôvodcu ani zdroj reprodukcie

19. Josef Vojtech Hellich. Reprodukcia podľa H. Sobková, za s. 160. ([42], s. 54, pozn. 50). Obraz je v súkromnom vlastníctve potomkov Jaromíra Čelakovského v Prahe
Hellich maľoval Rajskú na prelome augusta-septembra 1844, približne pol roka pred svadbou s F. L. Čelakovským, počas Hroboňovho pobytu v Prahe. Je to malý olejový obrázok, s autorskou signatúrou a letopočtom
20. Bohuslava Rajská, v tom čase už Antonie Čelakovská, ako kňažná Libuše s ružou stolistou. Maľoval [pravdepodobne] J. B. Klemens po svadbe s F.L. Čelakovským asi v júli 1847. Nesignovaný; olej na plátne 84,6 x 61,7 cm; v pôvodnom ráme 114 x 93 cm. Obraz je v súkromnom vlastníctve. Reprodukcia podľa ([42], s. 79).
Vo viacerých prameňoch sa za pôvodcu považuje Josef Vojtech Hellich. Podrobná analýza obrazu [42], s. 12
21. Karel Slavoj Amerling. Reprodukcia podľa [34].
22. Budova Budče na rohu ulice v Tûních a Žitnej (bývalej Žitnobranskej) v súčasnosti. Foto Miroslav Rozložník, Praha.
23. Jozef Božetech Klemens. Vizitková fotografia približne z r. 1861-1864. Umeleckopriemyselné múzeum, Praha. Reprodukcia podľa ([42], s. 2).
24. František Ladislav Čelakovský. Autor Jan Vilimek, 1881; podľa litografie Josefa Bekela, 1841. 60,8 x 72,4 cm.
25. Pavol Jozef Šafárik (1795-1861)
26. František Palacký (1798-1876). Reprodukcia
27. Josef Václav Frič (1829-1890)
28. Božena Němcová. Maľoval Josef Hellich v máji 1845 pre salón V. Staňka
O obraze píše B. Němcová v máji 1845 B. Rajskej: „Podobizna je již hotova a dle úsudku všech velmi zdařilá. Raději bych ovšem visela ve Vašem pokoji, než pána švakra, v tom uměleckém cechu. Stydím se, neboť toho ani nezasluhuju. Myslíím však, že je to památka přátelům.“ Zdroj: <http://www.arsci.cz/stahuj/Hellich-72-100-105.pdf>
29. Antonín Marek (1785-1877). Reprodukcia Ján Vilímek, Humoristické listy, 1881.
- 30.-33. Robert Kočan, Mgr. Art. (1968-). Umelecký fotograf.
Narodil sa a býva v Poprade. Absolvent VŠVU - odbor fotografie v Bratislave (1996); The Nottingham Trent University, Nottingham (1993); Ecole Nationale des Beaux Arts, Dijon (1993). Stáže: SPACES world artists program, Cleveland (2003); CROSS ROADS, Glamorgan (2004). Jeho fotografie sú zastúpené v mnohých domácich a svetových galériách. Účastník mnohých domácich aj zahraničných výstav, držiteľ početných ocenení (Image of Europe); Krajobraz Górski (Nowy Targ, Poľsko), 2005 [Cena FIAP]...

Obrazová příloha

2. „Sbohem, Tatro svatá...” [05], s. 9.
Robo Kočan, umelecký fotograf, Poprad

3. Ev. a. v. fara v starej Liptovskej Sieľnici

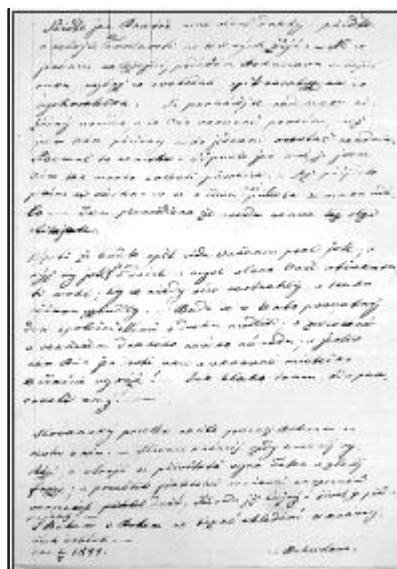
4. Hroboňova koliba pri sieľnickom salaši na Grúni

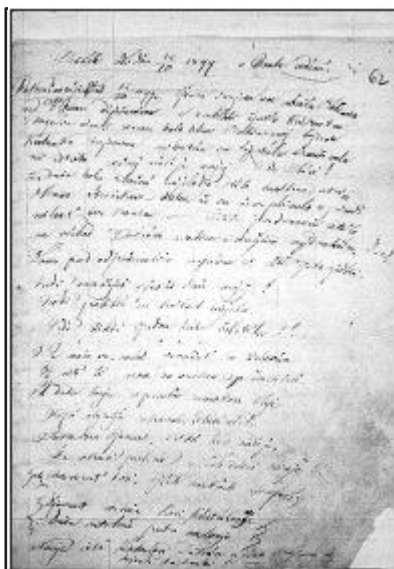
5. Samo Bohdan Hroboň

6. Bohuslava Rajská

7. Ukážka rukopisu. List B. Rajskéj
S. B. Hroboňovi z 1.4.1844

8. Ukážka rukopisu. Z denníka Sama
Bohdana Hroboňa

9. Václavské náměstie

10. Byt dr. Václava Staňka v Pasířské ulici na II. posch.

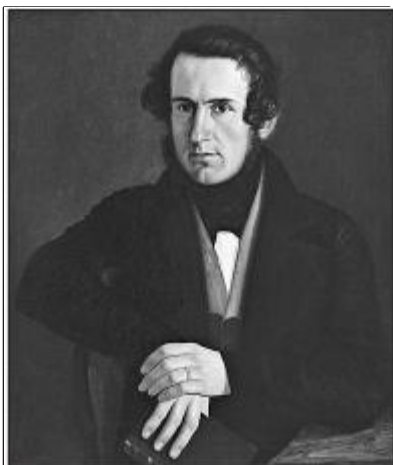
11. Vodičkova ulica

12. Václav Staněk so synom Abundom

13. Karolína Staňková, rod. Reisová
s dcérou Boženkou

14. Josef František Frič

15. Johanna Fričová, rod. Reisová s dcérou
Johankou

16.

17.

18.

19.

20.

Prehľad viac či menej známych portrétov Bohuslavy Rajskej

21. Karel Slavoj Amerling
v mladších rokoch

22. Budova Budče dnes

23. Jozef Božetexh
Klemens, rodák
z Liptovského
Mikuláša stál
pri zrode Budče

24. František Ladislav
Čelakovský v mladších
rokoch

25. Pavol Jozef Šafárik

26. František Palacký

27. Josef Václav Frič

28. Božena Němcová

29. Antonín Marek

30. Tatry Roba Kočana

31. Tatry Roba Kočana

32. Tatry Roba Kočana

33. Tatry Roba Kočana

Podtatranská knižnica v Poprade

Edícia TATRANSKÉ LISTY

1. ČAPEK, Karel: Tatranské listy Olge. Zv. 1. - Poprad : Okresná knižnica, 1990. - 60 s.
ČAPEK, Karel: Tatranské listy. Zv. 1. Druhé, doplnené vydanie. - Poprad : Podtatranská knižnica, 1998. - 51 s.
2. KAFKA, Franz: Tatranské listy. Zv. 2. - Poprad : Podtatranská knižnica, 1997. 54 s.
3. ROY, Vladimír: Tatranské listy. Zv. 3. - Poprad : Podtatranská knižnica, 1998. - 82 s..
4. WOLKER, Jiří: Tatranské listy. Zv. 4. - Poprad : Podtatranská knižnica, 2000. - 129 s..
5. SILAN, Janko: Tatranské listy. Zv. 5. - Poprad : Podtatranská knižnica, 2000. - 82 s.
6. HALÁMOVÁ, Maša: Tatranské listy. Zv. 6. - Poprad : Podtatranská knižnica, 2001. - 133 s.
7. ZECHENTER-LASKOMERSKÝ, Gustáv Kazimír: Tatranské listy. Zv. 7. - Poprad : Podtatranská knižnica, 2002. - 58 s.
8. ŠTÁFL, Otakar – ŠTÁFLOVÁ, Vlasta: Tatranské listy. Zv. 8. - Poprad : Podtatranská knižnica, 2004. - 143 s.
9. HROBOŇ, Samo Bohdan: Tatranské listy. Zv. 9. – Poprad: Podtatranská knižnica, 2014. – 152 s.

Pripravujeme:

10. HAVLASA, Jan: Tatranské listy. Zv. 10. – Poprad : Podtatranská knižnica, 2015.